

Noyðist undir Andveikraforsorg fyri at fáa hjálp

— Um vit skulu fáa tilboð um hjálp og stuðul, siga foreldur at brekaðum barni. Eingin stovnur er fyri spastiskt lammaðum barni, sum foreldrini hava arbeitt fyri at skaffa hjálp í fleiri ár.

Foreldrini halda, at tað møguliga var ein loysn, um umrødda røktarheimið í Havn kundi latið nøkur pláss staðið opin fyri brekaðum sum hesum barni, til umlætting og møguliga upphald í longri tíðarskeið.

Nøgva skrivningin um røktarheimsspurningin og hvat vit skulu gera fyri okkara gomlu og brekaðu, hevur fingið eitt foreldrar við brekaðum barni, at koma fram í ljósmála.

Foreldrini eru varin at siga frá. Teirra barn er spastiskt lammað, og kann einki gera av sínum eitingum. Tað skal lyftast og lættast, og skal hava fólki kring seg allar tímar í samdøgnum.

Bert fá børn eru í Føroyum, sum eru spastiskt lammað, og tí er eingin hjálpi-felagsskapur ella -stovnur, sum tekur sær av hesum børnum. Foreldrini hava seinastu fimm, seks árin roynt at arbeiða við málinum um stuðul í gerandisdegnum, men higartil er einki spurt burturúr.

— Tí var tað at vit hildu tað hava týðning, at koma við í umrøðuni viðvíkjandi røktarheimi. Tað hevði verið munandi umlætting, um vit vistu, at barn okkara kundi fingið innivist á einum røktarheimi — antin sum umlætting í ávíst tíðarskeið ella í vissu fyrri, at barnið seinni fekk innivist onkustaðni, tá vit ikki orka meira, siga foreldrini.

Undir Andveikra-forsorg — er ikki evnaveik

Einasta úrslit av royndum okkara at geva barninum sømilig livivikor er, at hon verður koyrd undir Andveikraforsorg. Bert harmar tað okkum, at vit skulu seta enn eitt fráverki á barn okkara, sum frammanundan er so brekað. Hon er ikki evnaveik, tó at hon kanska ikki mennist á sama hátt sum javnlíkar-nir.

Um barnið kemur undir Andveikraforsorgina, so tróta nær um ikki hjálpi-tíltøk. Tá kann barnið fáa fritíðarpláss, pláss á skúlaheimi, um barnið

gekk á Skúlanum á Trøðni, stovnspláss og tilboð at sleppa á vart verkstað o.a.

— Sum nú er, er barnið útihýst hesi støðuni, tí hon hevur annað brek enn tey sum hoyra undir Andveikraforsorgina.

— Lat okkum alt fyri eitt siga, at vit ikki øvunda foreldrunum, sum hava evnaveik børn ella landsfelagnum Javna, sum hevur gjørt rúgvusmikið arbeiði, at fáa hjálpi-stovnar at virka. Hetta hava vit stóra virðing fyri, og ynskja teimum alt gott framtíðir. Vit hava heldur einki móti evnaveikum børnum, men bert er tað torført hjá okkum, at barnið skal innlimast í felagsskap, sum tað ikki hoyrir heima.

Spastiskt lammað børn

hava brúk fyri tryggileika á annan hátt enn onnur børn. Tey tola ikki ófrið ella harðrenda viðferð. Saman við evnaveikum børnum, hevur barn okkara eisini verið, men hetta visti seg ikki at vera nokur goð loysn, tí hesi børn ikki hava fyrilit á sama hátt sum børn flest.

Verður tað fyrri áløpi, so kann tað als einki gera fyri at verja seg. Tí hava vit tikið avleiðingarnar og koyrt barnið í vanligan fólkskúla, har tað kennir seg tryggari.

Hoyrir heima á stovni

— Vit eru greið yvir, at brekaða barn okkara er soleiðis fyrri, at tað hoyrir heima á einum stovni. Bert er eingin stovnur til

at taka, sum hevur skyldu at átaka sær ansing av barninum.

Foreldrini siga frá, hvussu niðrurdirkomintey eru sálarliga og búskaparliga. Tey hava bygt hús eftir tí tørvi, sum barnið hevur, við teimum avleiðingum, at byggingin bleiv alt ov kostnaðarmikil. Pápin hevur vanligt skrivstovustarv, meðan mamman er arbeiðsleys. Hon hevur áður havt fyrifallandi arbeiði, men heldur ikki hon megnar hetta meira.

Brekaða barnið er nú hálvaksið og tað ber í sær, at tað er so tungligt at hava við at gera. Barnið skal lyftast og hava hjálp til øll gerðarmál, umframt at tað altíð skal vera eitt fólk um tað, — helst foreldrini, sum tað kennir seg

Leygardagur 10. september 1983

tryggast við.

Umstøðurnar hjá foreldrunum at hava samband við vinir og kenni-ongar uttanfyri heimíð eru at kalla als ikki til.

— Einasta ferð eg høvi gjørt seinastu árin, var ein jarðarferð, sum eg als ikki kundi lata fara framvið. Annars eru vit bert her í heiminum, royna at fáa tað at ganga, men tað er greitt, at tað slitir í longdini.

— Vit hava fyra børn, umframt brekaða barnið, sum eisini skulu hava part í okkum sum foreldur, men tað er ikki størvegis vit kunnu geva teimum. Alt snýr seg um brekaða barnið.

Av og á halda vit, at vit ikki kunnu halda fram við hesum, og tá koma sjálvsagt hugsanir um at slita hjúnarbandið, tí vit ikki hava yvirskot til at taka okkum av hvørjum øðrum. — Eitt er vist, at slíkir trupulleikar knýta ikki altíð foreldrini saman, — heldur tvørturímóti.

— Vit hava gott samstarv við læknan, sum gevur sær stundir at tosa við okkum. Vit hildu fyrri kortum, at vit vóru komin eitt stig víðari, tá Heilsusystra- og Heimasjúkra-systrastovnurin fór at virka.

Læknin setti fyrispurning fram, um vit kundu fáa umlætting, sigur mamman. — Eitt nú er barnið vordíð so stórt, at eg als ikki orki at fáast við tað einsamøll, og tí hevði tað hjálpt munandi, um ein sjúkrasystur kundi komið í heimíð um morgunin, at vaskað og latið barnið í, áðrenn tað fór í skúla, eins og á kvøldi, áðrenn tað fór til songar.

Tá visti tað seg, at heimasjúkrasystur bert arbeiða frá kl. 7.30 á morgni til kl. 18 á kvøldi. Tað vil siga, at barnið ikki kann verða rættstundis í skúla, um hjálpin fyrst kemur kl. 7.30. Eisini er tað lögð at hugsa sær, at tú skal koyra eitt hálvaksið barn í song kl. 18 á kvøldi.

Úrslitið var, at vit heldur ikki kundu fáa

hjálp eftir nýggju skipanini.

Tað verður altíð sagt, at sjúklingar hava best av at verða í egna umhvørvi so leingi sum gjørligt. Hetta sparir eisini samfelagnum fyri hópin av peningi.

So spyrja vit. Hvi gera myndugleikarnir hjálpi-stovnar, sum arbeiða í tíðarskeiðum, har stuðulin ikki er tøkur, tá tú hevur tørv???

Meira orku-krevjandi við tíðini

— Áður vóru trupulleikar eisini av, at barnið var brekað, men tá kundu vit oftast tosa um tað og visa barninum, at tað ikki kundi vera øðrvisi.

Barnið græt nógva tá tað var minni, um tað ikki kundi gera somuleiðis sum javnlíkar. Serliga torført var hjá barninum at góttaka, at tað ikki slapp at spæla, renna og fylgja við hinum børnum um. Vit royndu tá at taka barnið úr koyristólinum, og ganga nakrar ferðir um stovugólvið. Tá barnið á-sannaði, at tað als ikki var ført fyrri tí, so kom tíðin, tá hetta ikki sýntist so torført.

— Nú grætur barnið ongantíð meira um hetta, men hevur eins og góðtikið, at tað altíð skal sita í koyristóli og hava hjálp frá øðrum. At enda siga foreldrini, at høvdu tey bert havt stuðul í gerandisdegnum, bert soleiðis, at tey kundu liva sum fólk flest, komið út um heimíð og verið saman við øðrum fólki, sloppið at havt eitthvørt itriv ella bert slík gerðarmál, sum fyrri øðrum fólki er náttúrligt, so hevði tað verið munandi lættari at góðtikið støðuna, sum hon nú myndar seg.

Hevði eitt røktarheim havt møguleika at veitt umlætting — eisini til slík brek sum barn okkara hevur, so hevði nógva verið vunnið, og vit kundu gingið framtíðini á mæti við betri vónum, enn vit gera í dag.

Dagney Joensen

